

Llegenda de les Espases de Foc

Olesa de Montserrat

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Sant Salvador de les Espases
Alçada: 412

Coordenades:

Latitud: 41.579
Longitud: 1.88425
UTM Est (X): 406989
UTM Nord (Y): 4603636

Classificació

Número de fitxa 08147 - 112
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Tradició antiga.
Protecció Inexistent
Accés Sense accés
Ús actual: Científic
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Muntanya de Sant Salvador de les Espases](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 19/09/2011 - 02:00

Descripció

En època alt-medieval al turó de Sant Salvador de les Espases (que actualment fa de partió entre els termes d'Olesa, Vacarisses i Esparreguera) hi havia un dels castells estratègics que defensaven la frontera amb els sarraïns, situada al riu Llobregat. La fundació de l'ermita de Sant Salvador de les Espases, i el seu nom, s'expliquen, segons la tradició, per un miracle que va tenir lloc amb motiu d'una gran batalla que hauria enfrontat en aquest indret el comte de Barcelona Ramon Berenguer o Ramon Borrell contra els sarraïns. Diu la llegenda que, trobant-se les tropes cristianes acorralades, el comte va alçar els ulls al cel demanant clemència i aleshores se li va aparèixer el Salvador, que li prometé el seu ajut. Bon punt començava la batalla caigué del cel una abundant pluja d'espases de foc, que corrien en totes direccions vers els enemics. En memòria d'aquest fet s'aixecà alguns segles després l'ermita. Els goigs de l'ermita se'n fan ressò d'aquesta manera: "Salvador de aquest veinat/ vos declarau novament / quan ab foch y espasa ardent/ llansau al moro obstinat, quedant est poble salvat./ Ab tan singular favor,/ ohíu al qui en Vos confia/ Soberano Salvador." També es diu que els vacarissencs van participar en aquella batalla atraparen un escamot de moros al collet de Sant Salvador, els acorralaren i els mataren sota el coll de Bram, que prengué aquest nom dels brams i gemecs que llançaven els sarraïns (FLOTATS 1979: 142-143).

Història

La primera referència escrita d'aquesta llegenda és la de l'historiador i excursionista Pelegrí Casades i Gramatxes (Barcelona, 1855-1947), que és qui narra millor i més concisament la llegenda (Casades, 1886: 128). Més tard el pare Joan Solà també la recull en la seva monografia sobre Sant Salvador de les Espases (SOLÀ 1929: 22-23) i la va voler fer passar per certa. Pel que fa a l'origen històric de l'ermita no és gaire clar. Una hipòtesi és que fou fundada en el moment de l'adquisició per part de Montserrat al segle XIV i dedicada a l'advocació de Sant Salvador (identificada amb la Transfiguració del Senyor), que no és anterior al segle XII. Altres autors sostenen que l'ermita data del segle XI i era primitivament romànica. L'edifici actual, però correspon bàsicament a una construcció del segle XVI en estil encara gòtic.

Bibliografia

CASADES GRAMATXES, Pelegrí (1886). "Excursions a Olesa de Montserrat i sermita de st. Salvador de les Espases", Memòries de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, VII, Barcelona, p. 116-135
FLOTATS, Antoni (1979). Vacarisses, assaig històric d'un poble, p. 142-143
SOLÀ COROMINAS, Joan (1929). Història de Sant Salvador de les Espases, Terrassa, Tallers Gràfics Morral, p. 22-23
HERNÁNDEZ CARDONA, M. Àngel (1997). Les plantes i el paisatge vegetal d'Olesa de Montserrat. Col·lecció Vila d'Olesa, 6. Ajuntament d'Olesa de Montserrat; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 221

